Nr. 31.

Warszawa
22 lipca / 3 sierpnia 1867 r.

Wychodzi
w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy Nowy Świat
Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Zawsze jedna śpiewka o stanie targów pieniężnych, o ruchu interesów,—zastój, uśpienie, niedołęstwo (marasme). Specialne dzienniki francuskie zaczynają przecież upatrywać przyczyny tego stanu nie w saméj polityce europejskiéj, ale i w wewnętrznéj, a nadto w nienormalném położeniu niektórych wielkich operacij przemysłowych i finansowych. Niewyczerpanie przez Izbę porządku dziennego, odłożenie do listopada, co najmniéj, spraw żywotnych jak prawo o zgromadzeniach, o prasie, o armji; pozostawienie w zawieszeniu kwestji obligacij mexykańskich, — wszystko to ściąga na rząd francuski zarzut, poniekąd usprawiedliwiony, że prowadzi rzeczy nie jasno, że nic nie kończy. Wreszcie zważyć należy i to, że oprócz pożyczek mexykańskich, znaczna ilość kapitałów francuskich tkwi w przedsięwzięciach krajowych lub zagranicznych, nie przynoszących wcale dochodu; takiemi są obecnie: Kredyt ruchomy, Towarzystwo nieruchomości (s. immobilière), koleje włoskie, hiszpańskie, portugalskie i t. d.

W Anglji położenie wcale się nie polepsza; konsole nawet spadają, pomimo znaczne dowozy złota: w zeszłym tygodniu otrzymano około pół miljona f. st., a drugie tyle jest w drodze z N.-Yorku. Giełda (Stock-Exchange) londyńska literalnie próżnuje: pieniądze ofiarowane na 1% nie znajdują obrotu; skupu wexli prawie nie ma. Taka martwość w handlowéj i finansowéj stolicy świata, takie zatrzymanie pulsu życia ekonomicznego, nie jest bez głębokiego znaczenia, zniewala do uznania nienormalności stanu ekonomicznego społeczeństwa. Londyn zresztą wynajduje rozmaite przyczyny obecnego położenia finansowego: stosunek Francji do Prus uważa za bardzo wytężony, oczekuje kilku pożyczek rządowych, między innemi włoskiéj, gdyż p. Ratazzi zapewne w tém źródle znajdzie żądane 600/milj., zanim likwidacja dóbr duchownych przyjdzie do skutku.

W Wiedniu wielkie wrażenie zrobiła mowa ministra skarbu p. Becke, streszczająca położenie finansów rządowych z jasnością dotąd niepraktykowaną: 3.046/milj. guldenów długu ustalonego i bieżącego, 151/m. rocznego wydatku na opłatę odsetków i umorzenia; oświadczenie że do wyjścia z tego położenia nie użyje ani redukcji długu, ani emisji asygnat, ani podwyższenia ciężarów publicznych; ale ufa w skuteczność reformy podatkowéj, samorządu, a przedewszystkiém w ożywczość ducha odrodzenia, który zdwoi wytwórczość sił ekonomicznych Austrji, — oto mniéj więcéj główne punkta mowy. Do bliższego zbadania stanu finansowego i obmyślenia środków zaradczych Reichsrath wyznaczył komisję pod kierunkiem dawnego ministra p. Plener.

Na giełdzie warszawskiéj notujemy pogorszenie kursów: obniżyły się papiery publiczne, oprócz listów zastawnych 1-éj serji, a wzrosło mienne wexlowe:

na Berlin ...	2 m.	$116,^3$	—doraźnie	117
„ Paryż....	„	$116,^6$	„	$117,^3$
„ Londyn ..	3 m.	$116,^4$	„	117

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 26 lipca—1 sierpnia.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU — Piątek 26 lipca	Sobota 27	Poniedz. 29	Wtorek 30	Środa 31	Czwar. 1 sierp.	Stosunek do równi na 100
1. Papiery publiczne.			R	u	b	l	e		
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500)	4	100	.	.	.	.	73	.	73
Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	101	.	.	.	.	.	$134^{2}/_{3}$
Cert. ban. na obl. cz. *A* (z. 300) z kup.	5	45	50,50	.	.	.	.	.	$112^{2}/_{9}$
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27	.	.	.	.	.	90
	5	30	33,50	.	.	.	.	.	$111^{2}/_{3}$
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	*56	.	.	.	.	.	*56
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	58,50	58,50	58	58	57,83	57,83	$57^{5}/_{6}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$0,67^{7}/_{9}$	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	*71	.	.	.	.	.	*71
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	112	112	112	112	112,67	112,67	$112^{2}/_{3}$
„ „ z 1866 r.	5	.	108	108	108	108,33	108,67	108,50	$108^{1}/_{2}$
Metaliki (300) lutowe	4	100	100,17	100,17	100,17	100,17	100,17	100,17	$100^{1}/_{6}$
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,25	100,25	100,25	100,25	100,25	100,25	$100^{1}/_{4}$
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	79	.	79	79	79,25	.	$79^{1}/_{4}$
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	79,67	80	80,10	79,83	79,67	79,83	$79^{5}/_{6}$
„ „ „ ser. 2	4	100	70,17	70,33	70,10	70	69,67	69,83	$69^{5}/_{6}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$0,43^{1}/_{3}$	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	*65,50	.	.	.	.	.	$109^{1}/_{6}$
„ „ W-B. (100. 150)	4	100	55,50	55,33	55,17	55,33	55,33	.	$55^{1}/_{3}$
„ „ Teresp. (100)	5	100	85,50	85	.	85	.	.	85
„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	*84	*84
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*111,50	.	.	.	.	.	$*89^{1}/_{5}$
Obligacje „ „	$4^{1}/_{2}$	100	84	.	.	.	.	.	84
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	107,10	107,25	108,75	108,30	108,60	108	$116^{1}/_{3}$
Gdańsk (100) „	.	92,857	106,80	106,95	.	108,15	108,30	.	$116^{1}/_{3}$
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	*161,70	.	.	.	.	$*114^{5}/_{6}$
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	7,33	7,40	7,35	7,36	7,34	$116^{3}/_{7}$
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	87,30	88,95	88,80	.	87,90	$116^{3}/_{5}$
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	86,55	.	86,40	.	93
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	99	.	.	99,16	.	$99^{1}/_{6}$
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	.	.	.	5,96	.	.	$115^{3}/_{5}$
Napoleondor	.	5	.	.	.	5,95	.	.	119
Dukat holenderski	.	3	.	.	.	3,50	.	.	$116^{2}/_{3}$
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	1,16	.	.	116
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	1,10	.	.	$118^{1}/_{2}$
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	$0,58^{1}/_{2}$	.	.	93

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Petersburg.	Londyn.	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Amsterd.
bankowa:	6%	8 (10)	2	$2^{1}/_{2}$	4	4	3	$2^{1}/_{2}$
giełdowa:	—	$8^{1}/_{2}$ (9)	1 ($1^{1}/_{2}$)	$2^{1}/_{2}$	4	3	$2^{1}/_{4}$	$2^{1}/_{2}$

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 23 lipca	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 30 lipca
	r u b l i		
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	1.895.637, 87½	+ 227.632, 40 — 103.483, 26½	2.019.787, 01
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Łodzi. .	198.441, 01½	+ 16.012, 92 — 6.743, 55	207.710, 35½
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Włocł.	98.671, 10	+ 5.000, . — 2.710, 45	100.960, 65
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	398.736, 97	+ 5.853, . — 13.050, 51	391.539, 46
2. Zaliczenia na papiery publiczne . . .	1.029.334, 93	+ 10.265, 68½ — 24.678, 68½	1.014.921, 93
3. „ na zast. towarów a) wełny .	427.389, 61	+ 48.207, 70 — 10.967, 70	464.629, 61
3. „ na zast. towarów b) in. tow.	275.748, 43½	+ 360, 63 — 6.520, 63	269.588, 43½
Łącznie (3)	703.138, 04½	+ 31.080, .	734.218, 04½
4. „ „ kosztowności	643.801, 89½	+ 5.719, 73 — 3.759, 75	645.761, 87½
5. Otwarte kredyta	5.342.875, 74	+ 560.341, 67 — 615.631, 34½	5.287.586, 06½
6. Kasa: Monety srebrne	2.686.894, 79½	— 2.607, 28½	2.684.287, 51
6. Kasa: „ złote	20.002, 10	.	20.002, 10
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	743.615, .	— 32.100, .	711.515, .
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	458.190, .	+ 12.780, .	470.970, .
Łącznie (6)	3.908.701, 89½	— 21.927, 28½	3.886.774, 61

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 18/19 lipca 1867 r.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski
	franków	
Fundusz metaliczny	867.132945	567.168150
Portfel	494.029266	439.412675 (Portfel i Zaliczenia łącznie)
Zaliczenia na złoto i rozm.	88.737534	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	86.168400	320.769325
Dług skarbu i inne wart. .	157.357299	375.000000
	1.693.425444	1.702.350150

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski
	franków	
Bilety w obiegu	1.119.883725	604.985750
Przekazy z term. kilkod. .	25.485469	11.833875
Rachunki bieżące prywatne	282.285691	523.388125
Rachunki bieżące skarbowe	31.183606	114.459325
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000 (Kapitał i Zysk łącznie)
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	
Inne bierniki	45.042177	83.858075
	1.693.425444	1.702.350150

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Program 6-go posiedzenia kongresu statystycznego**, mającego się odbyć w październiku r. b. we Florencji, (wyciąg z raportu Dra Maëstri, złożonego komisji przygotowawczéj).

Sekcja I. Teorja i technika statystyczna. Tu odniesiono kwestje następujące:

1. *Reforma kongresu statystycznego.* Przedmiot ten był już dyskutowany na poprzedniém posiedzeniu (w Berlinie); ale żadnéj nie powzięto decyzji, tylko dalsze zbadanie kwestji poruczono specialnéj komisji, do któréj wezwani pp: D'Avila, Berg, Engel, Farr, Ficker, Legoyt, Maëstri, Schubert, Semenow, Vischers (sprawozdawca). Życzenia wypowiedziane przez delegację zjazdu berlińskiego sprowadzają się do 4-ch głównych punktów:

a) Wydawać dziennik kongresu podczas jego posiedzeń.

b) Mieścić w każdym programie osobną rubrykę: wykonanie decyzij poprzedniego posiedzenia.

c) Nadać większe znaczenie statystyce urzędowéj.

d) Ustanowić stałą delegację kongresu.

2. *Ustrój (constitution) statystyki urzędowéj.* Prawdziwość, pewność dat statystycznych, zależy głównie od atrybucij organów specialnych statystyce poświęconych, oraz od systematyczności ich prac. *Komisja Centralna* czyli komitet, — organ kierowniczy, i *Biuro* czyli zarząd statystyczny—organ wykonawczy, stanowią nowy, specialny, a bardzo ważny wydział służby publicznéj. Ważną jest rzeczą, określenie atrybucij biura statystycznego, tak w stosunku do innych władz krajo-

wych, jak i względem ludności, któréj udział jest niezbędny. Niezależność biura od wszelkich wpływów, naukowy charakter prac jego, są to najistotniejsze warunki i najlepsze rękojmje dokładności otrzymywanych rezultatów. Zadaniem kongresu jest rozwinąć, wyjaśnić przedmiot urządzenia statystyki urzędowéj.

3. *Spisy ludności*. Już na posiedzeniu londyńskiém, obok decyzji że spisy obejmować powinny ludność *rzeczywistą* (p. de fait), wyrażono jednak życzenie, ażeby w uwagach uwzględniano ludność *prawną* (p. de droit); w Berlinie postawiono, do dyskusji na przyszłém posiedzeniu, następny wniosek: „Ażeby spis odpowiadał wszystkim potrzebom administracji, winien podawać ludność nietylko rzeczywistą ale i prawną; trzeba zatém wynaleść skazówkę, według któréj możnaby z dat o ludności rzeczywistéj przywrócić (reconstituer) ludność prawną."

4. *Jednostajność słownictwa statystycznego* (nomenklatury st-éj). Zanim jednostajność nastąpi, dobrzeby było mieć spis różnic tak nazw jak i wartości faktów statystyki międzynarodowéj.

5. *Tablice śmiertelności* i określenie normalnych warunków *ubespieczenia na życie*.

S e k c j a II. T o p o g r a f j a. Jakkolwiek fakta topograficzne nie zawsze przyjmują formy dat statystycznych, a słusznie powiedziano, że człowiek jest kwiatem ziemi i słońca; to jednak *Topografja* i *Meteorologja* są to studja przygotowawcze, podstawy *Demografji*. We Włoszech, w ostatnich latach dokonano wielkie prace dla wykończenia karty geologicznéj i topograficznéj kraju. Hidrograficzne prace oficerów marynarki są również znakomite.

Stacje meteorologiczne i karta dzienna zjawisk. Jest do życzenia, ażeby urządzono większą liczbę stacij na Wschodzie i Północy; ażeby buletyn międzynarodowy, starannie ogłaszany przez p. Leverrier w Paryżu, zamieszczał regularnie postrzeżenia z najodleglejszych kończyn Europy i ważniejszych punktów Azji i Afryki. Nie dość jest dojść do możności przepowiadania pewnych zjawisk atmosfery ziemskiéj; idzie o poznanie praw rządzących wzajemnemi ich stosunkami.

Kongres może uczynić wniosek, ażeby Francja ogłaszała codzienną kartę meteorologiczną Europy, inne zaś główniejsze państwa—karty cząstkowe, według ułożonych naprzód form jednostajnych i wymagań naukowych.

Wody—ich urządzenie i użycie. Woda gra wielką rolę w życiu roślinném i zwierzęcém; dobry rozdział wód wpływa potężnie na urodzajność ziemi i własności higieniczne klimatu; woda służy jako napój i jako siła mechaniczna; jest wreszcie szkodliwa, kiedy pozostając bez odpływu wyradza gnicie, lub nadmiernym przypływem zniszczenie. Włochy przedstawiają wielką rozmaitość i obfitość wód. W wielu krajach dokonywane są częściowe studja hidrologiczne; kongres wszakże zalecać winien sporządzenie ogólnéj statystyki hidrograficznéj i podać zasady na jakich ta praca opierać się może.

S e k c j a III. R o l n i c t w o. Statystyka rolnicza obejmować powinna żywioły: ekonomiczny, prawny i agronomiczny. Kwestje pracy, własności gruntowéj, inwentarza, dochodu surowego i czystego, kadastru, wreszcie kredytu ziemskiego, wiele tu nastręczają interesu.

S e k c j a IV. G m i n y. Ustrój demograficzny i ekonomiczny gmin; ludność i ziemia; stopień samorządu, politycznego, administracijnego, finansowego, stanowią głównie przedmiot statystyki gmin. Zważywszy, że gmina jest faktem naturalnym, pierwiastkiem spółeczności ludzkiéj, najprościejszą formą instytucji,—gdzie życie prywatne, domowe, bezpośrednio styka się z życiem publiczném,—uznamy niewątpliwie, że badanie porównawcze instytucij gminnych najbliższe dać może pojęcie o stosunkowém wykształceniu, cywilizacji ludów. Kongres może wezwać większe miasta włoskie, ażeby na przyszłe posiedzenie przygotowały swoją statystykę: Europa niezawodnie przyklaśnie rychłemu odrodzeniu życia municypalnego, w tak długiém trzymanego uśpieniu.

S e k c j a V. S t a t y s t y k a o b i e g u m o n e t a r n e g o i p o w i e r c z e g o. Do tego działu należą: statystyka drogich kruszców; kwestja prawodawstwa monetarnego — jedności monety; statystyka obiegu powierczego, a wreszcie obiegu wartości bez pośrednictwa znaków obiegowych, przez proste likwidacje rachunkowe, kompensaty. Jednocząc te przedmioty i wprowadzając jednostajność form i miar wartości, można się spodziewać dojść z czasem do t. z. *statystyki obiegu*.

S e k c j a VI. S t a t y s t y k a m o r a l n a i s ą d o w a — obejmować winną: statystykę ubóstwa, stosunki prawne rodziny, bankructwa, przymus osobisty, występki, ich przyczyny i t. d.

S e k c j a VII. W o j s k o w o ś ć: Zdrowie i śmiertelność ludności wojskowéj i cywilnéj, armji i floty; wykazy chorób w stosunku do trwania służby.

S e k c j a VIII. S z k o ł y s z t u k p i ę k n y c h, m u z e a, b i b l j o t e k i, a r c h i w a. Szkoły, akademje sztuk pięknych, pomimo zarzuty sztywności, klasycyzmu, mają to za sobą, że zachowują dobrą tradycje, a często chronią od zboczeń epoki. Cywilizacja Włoch winna im w znacznéj części swoje ocalenie. Muzea, bibljoteki, archiwa—są to we Włoszech prawdziwe instytucje publiczne. Ich statystyka dobrze pomyślana nie mały przedstawiałaby interes.

— **Wartość papierów publicznych amerykańskich, obiegających w Europie**, według sprawozdania skarbowego, wynosi do 600 miljonów dolarow, t. j. przeszło 3 miljardy franków, a mianowicie:

w obligacjach Stanów Zjednoczonych . . 350/m. dol.
„ pojedyńczych Stanów i miast 150/m. „
w akcjach i obligacjach dróg żelaznych. 100/m. „

— **Ruch cen.** Pod tym tytułem mieści dziennik amerykański *Merchants' Magazine* artykuł dowodzący wpływu obniżenia asygnat na ceny. Zważyć należy, że z niedość zbadanych powodów, wpływ ten różny jest względem cen rozmaitych towarów; że różnice nie pochodzą z powiększenia lub zmniejszenia wytworu lub spożycia pewnych przedmiotów, ale raczéj grze spekulacji przypisane być winny.

— **Droga żelazna z Kurska do Charkowa** (według doniesienia *Birż. Wied.*) ma być wybudowana przez rząd bez żadnego udziału ziemstwa lub prywatnego towarzystwa akcijnego.

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.